

Ministerie van Financiën
t.a.v. de minister van financiën
Mevrouw S.A.M. Kaag

Datum: 26 januari 2022

Betreft: Zorgen KLM vakbonden over invulling rapportage staatsagent KLM

Geachte mevrouw Kaag, hare excellentie,

Allereerst gefeliciteerd met uw benoeming tot minister van Financiën. Op vrijdag 21 januari jl. heeft de staatsagent voor KLM zijn tweede rapportage gepubliceerd. Namens de werknemersorganisaties De Unie, NVLT, VNV, VNC en VKP brengen wij namens het KLM-personeel u op de hoogte van onze zorgen hoe invulling wordt gegeven aan de opdracht en de rapportagewijze door de staatsagent. Wij willen onder meer aangeven dat het belangrijk is dat de rol van sociale partners en de bedrijfsleiding wordt gerespecteerd op hier verder toegelichte punten.

Wij constateren dat deze rapportages, wellicht onbedoeld, afbreuk doen aan de concurrentiepositie van KLM en bovendien onvoldoende rekenschap geven van de positie van sociale (overleg)partners binnen een bedrijf. Wij verzoeken u daarom, in overeenstemming met de opdracht aan de staatsagent, alleen te rapporteren over de naleving en implementatie van de eenzijdig gemaakte afspraken tussen de Staat en KLM en het daarvoor ingediende herstructureringsplan.¹ Want hoewel de rapportage aantoont dat aan de overheidsvoorwaarden ruimschoots wordt voldaan, richt de publieke aandacht zich op onderdelen waar de staatsagent een zeer ruime interpretatie van zijn rol hanteert. Daarnaast merken wij op dat het hier om afspraken en overheidsvoorwaarden gaat zonder dat vakverenigingen hierbij zijn betrokken geweest, noch inzicht in deze afspraken hebben.

Publieke uitspraken in een rapportage over vermeende knelpunten in een onderneming zijn ongebruikelijk voor een beursgenoteerd bedrijf als de rapporteur tegelijkertijd niet de bevoegdheid of rol heeft (RvB) daar ook een plan van aanpak bij te presenteren. Doordat door de staatsagent gepercipieerde problemen zonder echte oplossingen naar buiten brengt, heeft dat negatieve impact op de waarde van KLM bij aandeelhouders. Daarmee schaadt de Staat met de huidige invulling en rapportage van de staatsagent, de belangen van KLM, de (andere) aandeelhouders en KLM-werknemers. Ook raakt dit in negatieve zin geheel ten onrechte het publieke vertrouwen in KLM en ondermijnt dit het draagvlak voor de verleende steun, in de vorm van leningen en garantstellingen. Mocht er sprake zijn van een knelpunt in de bedrijfsvoering, dan is het uitsluitend aan de zittende directie van KLM om daarover naar buiten te treden.

Daarbij willen wij opmerken dat KLM er voor de coronacrisis uitstekend voorstond en recordjaren heeft gedraaid, juist na een grote herstructurering samen met het personeel. De pandemie heeft erna gezorgd voor een tijdelijk inkomstenprobleem – net als bij veel andere ondernemingen het geval is. Er is geen enkele aanleiding te veronderstellen dat er sprake is van een structureel (uitgaven)probleem in deze onderneming.

Illustratief voor de te ruimte invulling van de rol van de Staatsagent zijn (niet uitputtend):

- De rapportage beperkt zich niet tot toetsing van verplichtingen uit Framework agreement en het goedgekeurde Herstructureringsplan, maar bevat ook langjarige bedrijfseconomische en luchtvaartinhoudelijke onderwerpen.
- De rapportage oordeelt over een niet overeengekomen onderwerp 'productiviteitsverbetering' en lijkt naast gebruikelijk plaatsen waarop dit gebeurt via deze weg KLM extra verduurzamingsplichten op te leggen.
- Uitgebreide beschrijving van bevindingen over vermeende belastingontwijking waarbij in de analyse ook een subjectief oordeel c.q. eigen interpretatie wordt gehanteerd over wat

---

¹ Kamerstuk 29 232, nr. 42, 23 september 2020

maatschappelijk/sociaal verantwoord belastingbeleid zou moeten zijn. Met de aangekondigde vervolgstap wordt bovendien de rol van sociale partners onvoldoende erkend. Zo had de rapportage, als het al relevant is, kunnen eindigen met de bevindingen en eventueel met de aanmoediging aan KLM om dit als werkgever met sociale partners verder te bespreken.

- Het zelfstandig inschakelen van externe adviseurs.

Als KLM-personeel vinden wij die invulling van de rol van de Staatsagent en wijze van rapportage zorgelijk, omdat het (1) onnodig en mogelijk zelfs ongegrond afbreuk doet aan de concurrentiekracht van en vertrouwen in KLM. Dat is slecht voor alle directe en indirecte betrokkenen. Bovendien toont de overheid (2) met deze rapportage aan weinig oog te hebben voor de formele en informele rol van sociale partners bij het vormgeven van afspraken.

Als KLM-personeel hechten wij eraan te benadrukken dat het belang voor KLM van een *license to operate* voor nu en in de toekomst cruciaal is. Een duurzaam opererende KLM met een stille, zuinige vloot en operatie is wat ons betreft ook de enige weg voorwaarts. Dat een concurrerende KLM dat op eigen benen opereert voor ons uitermate belangrijk is, blijkt bovendien uit de financiële alsook immateriële bijdrage die wij als personeel dag in en dag uit leveren. Als medewerkers van KLM hebben wij ons ingezet om het bedrijf door de crisis te loodsen. Het KLM-personeel is erkentelijk voor de steun en betrokkenheid van de Staat voor een gezonde toekomst van KLM. Daarin respecteren wij de rollen en verantwoordelijkheden van alle betrokken partijen: bedrijfsleiding, overheid en werknemers (organisaties). Met de invulling van de rapportage lijkt in naam van de staatsagent de overheid nu alle rollen ineen naar zich toe trekken. Dat zal het functioneren van KLM intern en extern geen goed doen.

Wij hechten er belang aan dat alle partijen zich bewust zijn van de eigen rol en die van anderen en dat daarom in het belang van alle partijen de staatsagent in zijn rapportages alleen zal rapporteren over de voortgang van de implementatie van de overheidsvoorwaarden. In een gesprek geven wij uiteraard graag een mondelinge toelichting op onze zorgen.

Met vriendelijke groet,

Dhr. Chris van Elswijk
Vereniging Nederlands Cabinepersoneel (VNC)

Dhr. Reinier Castelein
Vakbond De Unie

Dhr. Mark Rademaker
Vereniging van Hoger KLM-personeel (VKP)

Dhr. Robert Swankhuizen
Nederlandse Vereniging Luchtvaarttechnici (NVLT)

Dhr. Willem Schmid
Vereniging Nederlandse Verkeersvliegers (VNV)